

PRAMENE OBCHODNÉHO PRÁVA

Literatúra: Obchodný zákonník par.

1. Pojem

Obchodné právo sa nepovažuje vo všetkých právnych poriadkoch za samostatné ale za disciplínu občianskeho práva v širšom zmysle slova.

Pri obchodnom práve sa presadzujú 2 protikladné princípy:

subjektívny – upravuje konanie určitej profesionálne vymedzenej skupiny osôb čiže obchodníkov. Je teda právom obchodníkov.

objektívny – ide o úsilie vytvoriť obchodné právo ako disciplínu, upravujúcu určitú skupinu vzťahov alebo právneho konania, bez ohľadu na to, ktoré osoby do týchto vzťahov vstupujú, alebo ktoré tieto právne úkony uskutočňujú.

Nás Ob. Zákonník 513/1991 je postavený na subjektívnom princípe. Právna úprava obchodného zákonníka sa rýchlejšie zastaráva. Niektoré právne poriadky napr. v Rakúsku vymedzujú v rámci obchodného práva obchodným zvyklostiam významné postavenie, ktoré sú obchodnoprávnymi vzťahmi aplikovateľné, pokiaľ sa zmluvné strany „nedohodnú inak“ Právna sankcia tak chráni pravidlá, ktoré v obchodnom svete vznikli živelne, alebo boli zákonodarcom stanovené tak, aby čo najlepšie zodpovedali existujúcim vzťahom, ktoré zákonodarcu iba koriguje, prípadne im dáva určitý smer.

2. Pramene obchodného práva:

- Ústava SR
- Občiansky zákonník
- Obchodný zákonník
- Živnostenský zákon
- Zákon o konkurze
- Zákon o cenných papieroch, bankách, burzách + účtovníctve.

Obchodný zákonník a obchodné zákonodarstvo

Obchodný zákonník je prameňom obchodného práva v SR. Účinnosť nadobudol 1.1. 1992. Obchodné právo vychádza z Ústavy SR. Ob. zákonníky spravidla obsahujú úpravu týkajúcu sa len otázok, ktoré majú byť pre oblasť obchodu upravené odchylné od občianskeho zákonníka. Obchodný zákonník tvoria 4 časti.

Prvá obsahuje všeobecné ustanovenia, ktoré vymedzujú základné pojmy /podnik, obchodné imanie, obchodné meno, obchodné tajomstvo/, upravuje podnikanie zahraničných osôb na území SR. /, základnú úpravu obchodného registra, účtovníctva podnikateľov a hospodárskej súťaže /skutkové podstaty nekalej súťaže a právne prostriedky ochrany proti nekalej súťaži/

Druhú časť tvorí právna úprava statusu obchodných spoločností a družstva. Právne postavenie obchodných spoločností sa reguluje vo všeobecnej polohe aj osobitne pre jednotlivé druhy obchodných spoločností. Obsahuje aj právnu úpravu postavenia základných otázok družstva

Tretia časť zákonníka upravuje obchodné záväzkové vzťahy. Ide tu o osobitnú úpravu právnych úkonov, uzavierania zmlúv, zabezpečovania záväzkov, zánik záväzkov, započítavanie pohľadávok, následky porušenia povinností a premĺčanie prvá hlava. Druhá hlava reguluje obchodné zmluvy ako kúpnu zmluvu, zmluvu o dielo, o úvere, licenčnú, mandátnu, zasielateľskú, o preprave vecí...

Tretia hlava tretej časti obsahuje právnu úpravu osobitných ustanovení pre záväzkové vzťahy v medzinárodnom obchode /zákaz ďalšieho vývozu, menová doložka, zmluva o výhradnom predaji/

Štvrtú časť tvoria spoločné, prechodné a záverečné ustanovenia

1. Ak je podnikateľom fyzická osoba, koná bez akéhokoľvek obmedzenia ako podnikateľ osobne, alebo prostredníctvom zástupcu.

2. U právnickej osoby je potrebné rozlišovať jednak medzi

- a.) rozhodovaním (vytváraním vôle právnickej osoby),
- b.) právnym konaním – prejavovaním už vytvorenej vôle navonok voči tretím osobám.

3. Podnikanie

Podnikanie sa rozumie sústavná činnosť vykonávaná samostatne podnikateľom vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku.

Základné pojmové znaky podnikania sú:

- a. sústavná činnosť,
- b. samostatné vykonávanie,
- c. konanie vlastným menom,
- d. vlastná zodpovednosť,
- e. dosiahnutie zisku.

O sústavnú činnosť ide v prípadoch, keď je činnosť vykonávaná pravidelne alebo opakovane, včítane prípadov, keď pôjde o činnosť sezónnu (napr. prevádzkovanie verejného klziska), alebo činnosť vykonávanú pri určitých príležitostiach (napr. predaj suvenírov pri športových súťažiach).

Znak samostatnosti podnikateľa je naplnený, pokiaľ ten, kto činnosť vykonáva, nie je vo vzťahu podriadenosti k tomu, pre koho činnosť vykonáva.

Výkonom činnosti vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť sa rozumie, že zmluvy uzatvárané pri podnikaní uzatvára podnikateľ vo svojom mene a zodpovedá celým svojím majetkom za ich porušenie.

Pre naplnenie znaku vykonávania činnosti za účelom zisku nie je rozhodujúce, či činnosť skutočne zisk priniesla alebo nie, ale či bola uskutočňovaná s úmyslom zisk realizovať.

Podnikateľ môžu fyzické a právnické osoby len za podmienok, ktoré určujú osobitné zákony. Túto problematiku Obchodný zákonník nerieši (naj všeobecnejšie vymedzenie pozitívnym i negatívnym spôsobom upravuje živnostenský zákon v § 3,

Pre určenie, či určitá osoba je podnikateľom a je tiež povinná riadiť sa Obchodným zákonníkom, používa zákon niekoľko kritérií.

Prvé kritérium je formálne

- zápis do obchodného registra, resp. zápis do evidencie podľa osobitných predpisov podľa ods. 2 písm

a) je za podnikateľa považovaný každý, kto je zapísaný do obchodného registra, a to i keď nevykonáva žiadnu podnikateľskú činnosť, napr. bytové družstvo, ktoré nepodniká, ale len zabezpečuje potreby svojich členov podľa ods. 2, písm. d)

b) je podnikateľom fyzická osoba - samostatne hospodáriaci roľník - pokiaľ je zapísaný do evidencie obce podľa zákona č. 219/1991 Zb. Pokiaľ sa samostatne hospodáriaci roľník do evidencie obce neprihlási, nemá postavenie podnikateľa podľa Obchodného zákonníka a jeho právne pomery sa riadia výhradne Občianskym zákonníkom

Ďalšie dve kritériá, uvedené v ods. 2 písm. b) a c), sú vecného charakteru

Podľa nich je podnikateľom každý, kto podniká na základe živnostenského alebo iného podnikateľského oprávnenia, aj keď nie je zapísaný v obchodnom registri.

Živnostenským oprávnením je právo vykonávať živnosť za podmienok stanovených v zákone č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní. Za živnosť sa tu považuje akákoľvek podnikateľská činnosť, pokiaľ nie je zákonom zakázaná alebo nie je zo živnostenského zákona vylúčená (§ 3 a 4 živnostenského zákona). Preukazom živnostenského oprávnenia je živnostenský list alebo koncesná listina.

Iným ako živnostenským oprávnením pod podnikanie treba rozumieť právo podnikáť v oblastiach, ktoré sú síce zo živnostenského zákona vylúčené, ale v ktorých možno podnikáť na základe špeciálneho oprávnenia vydávaného pri splnení podmienok stanovených zvláštnymi právnymi predpismi. Do tejto kategórie treba zahrnúť tzv. slobodné povolania, napr. advokátov, lekárov, a ďalej činnosti bánk, usporadúvanie lotérií a iných podobných

hier, baníctvo a iné. Ide teda o činnosti vylúčené zo živnostenského zákona v § 3 a 4, pokiaľ je na ich vykonávanie potrebné osobitné oprávnenie.

Podnikateľom teda nie je tá osoba, ktorá môže podnikateľskú činnosť vykonávať bez osobitného oprávnenia (napr. majitelia činžových domov, drobní pestovatelia ap.).

Za podnikateľa podľa Obchodného zákonníka sú okrem uvedeného považované podľa § 23 i zahraničné osoby, ktoré majú právo podnikat zahraničí, i keď nie sú zapísané v obchodnom registri podľa § 3 ods. 1, písm. b).

4. Podnikateľom podľa tohto zákona je:

- a) osoba zapísaná v obchodnom registri,
- b) osoba, ktorá podniká na základe živnostenského oprávnenia,
- c) osoba, ktorá podniká na základe iného než živnostenského oprávnenia podľa osobitných predpisov. Napr.: advokát, umelci, daňový poradca.
- d) fyzická osoba, ktorá vykonáva poľnohospodársku výrobu a je zapísaná do evidencie podľa osobitného predpisu. / Fyzické osoby, ktoré vykonávajú poľnohospodársku výrobu evidované na základe zákona č. 217/1991 Zb. z., ktorý doplnil zákon 105/1990 Zb. z. /

5. Obchodný register

- verejný zoznam, do ktorého sa zapisujú zákonom ustanovené údaje týkajúce sa podnikateľov (www.or.sk): názov, sídlo, predmet podnikania, právna forma podnikania, IČO, .. Vedie ho každý okresný súd pre podniky, ktoré majú sídlo v okruhu jeho pôsobnosti.

Zapisujú sa sem všetky PO bez ohľadu na vlastnícke a právne formy. FO sa zapisujú na vlastnú žiadosť alebo podľa osobitného zákona

- súčasťou OR je aj zbierka listín:

- spoločenská zmluva
- zakladateľská zmluva
- zakladateľská listina

Význam Obchodného registra je dvojaký

- 1.) uchovať stálu evidenciu určitých podstatných údajov o podnikateľoch.
- 2.) umožniť, aby takto uchované údaje boli verejne prístupné. Zápis si vyžaduje dôležité údaje. Podnik je súbor hmotných ako aj osobných a nehmotných zložiek podnikania. Organizačnou zložkou podniku je odštepný závod, ktorý sa zapisuje do Obchodného registra. Konanie podnikateľa pri obchodnej činnosti. Obchodný zákonník upravuje otázku prejavovania vôle fyzických a právnických osôb.

1. Do obchodného registra sa zapisujú: obchodné spoločnosti, družstvá a iné právnické osoby, o ktorých to ustanovuje zákon, zahraničné osoby podľa § 21 ods. 4.

2. Fyzická osoba s bydliskom na území Slovenskej republiky, ktorá je podnikateľom podľa tohto zákona [§ 2 ods. 2 písm. b) až d)], sa zapíše do obchodného registra na vlastnú žiadosť, alebo ak ustanovuje osobitný zákon.

Obchodný zákonník rozlišuje povinný a dobrovoľný zápis do obchodného registra.

Povinne sa do obchodného registra zapisujú obchodné spoločnosti (verejná obchodná spoločnosť, komanditná spoločnosť, spoločnosť s ručením obmedzeným a akciová spoločnosť), ďalej všetky družstvá a ostatné právnické osoby, o ktorých to určí zákon (napr. štátne podniky, štátne peňažné ústavy pod.).

Pokiaľ chcú na území SR podnikat zahraničné osoby (§ 21 ods. 2 a 3), a to ako osoby právnické, tak osoby fyzické, je i pre ne zápis do obchodného registra povinný. Potom sa musia zapísať sami alebo musia zapísať aspoň organizačnú zložku svojho podniku (§ 21 ods. 4j. K organizačnej zložke podniku porovnaj § 7.

Tuzemské fyzické osoby sa povinne zapisujú do obchodného registra, len pokiaľ tak stanoví osobitný zákon. V súčasnej dobe ide iba o zákon č. 46/1991 Zb. o rozhlasovom a televíznom vysielaní. Pre ostatné fyzické osoby je zápis do obchodného registra dobrovoľný, tzn., že sa do neho zapisujú, len keď o to požiadajú. V takomto prípade právo podnikat nie je pre nich so zápisom do registra spojené.

Dobrovoľný zápis osoby do obchodného registra môže byť vyvolaný záujmom ustanovenia prokuristu, príp. zriadenia odštepného závodu a ustanovenia jeho vedúceho.

6. Podnik

Podnik :

súbor hmotných, osobných a nehmotných zložiek podnikania. Je to určitý celok podnikateľskej činnosti prevádzkovej v rámci jedného podnikateľského subjektu. Patria k nemu vecné prostriedky aj osobná zložka /kvalifikácia zamestnancov, ich skúsenosti/, práva a majetkové hodnoty /ako obchodné meno, povesť podniku/ K podniku patria veci, práva a iné majetkové hodnoty, ktoré patria podnikateľovi a slúžia na prevádzkovanie podniku alebo vzhľadom na svoju povahu majú tomuto účelu slúžiť.

Odštepny závod :

organizačná zložka podniku, ktorá je zapísaná v Ob. registri. Tu sa používa obchodné meno s dodatkom, že ide o odštepny závod. Vedúci je zapísaný do ob. registra je zo zákona splnomocnený na všetky právne úkony v mene podnikateľa. Prevádzkárň : priestor, kde sa uskutočňuje určitá činnosť. Musí byť označená obchodným menom podnikateľa, ku ktorému môže pripojiť názov prevádzkárne

Zákon rozumie podnikom všetko, čo patrí určitému podnikateľovi a slúži jeho podnikateľskej činnosti. Podnik preto nie sú len veci (hnuteľné či nehnuteľné) a majetkové práva, ale i osobné zložky podnikania, ku ktorým patria ako sami zamestnanci, tak ich kvalifikácia a skúsenosti, ako i nehmotné zložky (obchodné meno, povesť podniku, jeho postavenie na trhu, know-how a i.). Iba komplex všetkých týchto zložiek v ich celistvosti môže vyjadriť hodnotu podniku ako celku.

Vymedzenie pojmu podniku, vecí, práv a iných majetkových hodnôt, ktoré k nemu patria, je dôležité ako pre jeho ocenenie, o. i. v súvislosti so zmluvou o predaji podniku (§ 476 a nasl.), tak najmä u podnikateľov – fyzických osôb, pre členenie majetku na podnikateľský a nepodnikateľský. Podnik môže byť predmetom predaja a kúpy, prenájmu, prípadne môže byť predmetom vkladu do základného imania obchodnej spoločnosti (družstva).

7. Obchodným majetkom na účely tohto zákona rozumie súhrn majetkových hodnôt /vecí, pohľadávok a iných vecných práv a peniazmi ocenených hodnôt/, ktoré patria podnikateľovi a slúžia alebo sú určené na jeho podnikanie

Obchodný majetok: súhrn majetkových hodnôt /vecí pohľadávok a iných práv a peniazmi ocenených hodnôt/, ktoré patria podnikateľovi a slúžia na podnikanie. Majetkové právo: právo na využitie vynálezu chráneného patentom. Iné hodnoty ocenené peniazmi: je obchodný názov, know-how. Obchodný majetok: všetky aktíva vedené v účtovníctve /hmotné veci, pohľadávky, nehmotné práva/

U PO sa obchodný majetok kryje s celým ich majetkom. Obchodný zákonník používa pojem obchodné imanie = celý súbor aktív a záväzkov. Čisté ob. imanie = aktívny zostatok - záväzky

8. Obchodné imanie alebo imanie je

súhrn obchodného majetku a záväzkov vzniknutých podnikateľovi v súvislosti s podnikaním.

Čisté obchodné imanie

Je obchodný majetok po odpočítaní záväzkov vzniknutých podnikateľovi v súvislosti s podnikaním

9. Obchodné meno

Obchodné meno názov po ktorým podnikateľ vykonáva právne úkony.

Obchodné meno FO: je jej meno a priezvisko, môže obsahovať aj druh podnikania

Obchodné meno obchodných spoločností a družstva je názov, po ktorým sú zapísané v obchodnom registri. U PO musí byť aj dodatok označujúci právnu formu. Obch. menom u PO, ktorá sa nezapisuje do Ob. registra, je názov, pod ktorým bola zriadená.

Ochrana obchodného mena zaniká zánikom podniku alebo bez neho zmenou názvu. Obch. meno nesmie byť zameniteľné s iným obchodným menom. U FO na odlíšenie postačí uvedenie iného miesta podnikania. Ten kto zdedí podnik, príp. kúpy /pôvodný bol FO/ môže podnikat' pod doterajším obchodným menom s dodatkom označujúcim nástupníctvo a meno nástupcu.

U PO na odlíšenie stačí uvedenie iného sídla, ale nesmú tieto PO podnikat' v tom istom odbore. Ob. meno PO prechádza na nástupnícku PO s podnikom vtedy, keď zaniká pôvodná PO bez likvidácia a nástupnícka PO prevezme ob. meno.

Ten, koho práva boli dotknuté neoprávneným používaním obch. mena môže:

- aby sa protiprávneho konania zdržal
- požadovať odstránenie závadného stavu /domáhať sa výmazu takéhoto ob. mena/
- požadovať zadosťučinenie aj v peniazoch
- ak neoprávneným používaním ob. mena bola spôsobená škoda, možno sa jej náhrady domáhať

10. Konanie podnikateľa a obchodné tajomstvo

FO koná osobne alebo prostredníctvom zástupcu. Ak koná osobne musí mať spôsobilosť na právne úkony. PO koná prostredníctvom štatutárneho orgánu alebo koná za ňu zástupca. V s.r.o. je štatutárnym orgánom konateľ, v k.s. je komplementár, v a.s. predstavenstvo. Za PO môžu konať aj pracovníci, ak tak ustanovujú vnútorné predpisy PO alebo je to vzhľadom na ich pracovné zaradenie obvyklé.

Prokúra je najširšia forma splnomocnenia, lebo oprávňuje splnomocnenca /prokuristu/ robiť všetky právne úkony, ku ktorým dochádza pri prevádzke podniku, keď sa nevyžaduje osobitné plnomocenstvo. Prokurista je zapísaný v Ob registry, per prokuram, meno + p.p.a skratka . Vystupuje za firmu a môže konať v bežných veciach.

11. Obchodné tajomstvo.

V rámci neho sa chráni:

- skutočnosti obchodnej, výrobnjej, technickej povahy súvisiace s podnikom
- skutočnosti, ktoré nie sú v obchodných kruhoch bežne dostupné

Podnikateľ má záujem na utajení, ktoré patričným spôsobom aj zabezpečuje. Podnikateľ má výlučné právo nakladať s ním, udeliť povolenie na jeho využitie. Zamestnanci sú viazaní mlčanlivosťou. Ak bolo porušené alebo ohrozené, má možnosť domáhať sa : aby sa rušiteľ tohto konania vzdal, aby odstránil závadný stav, alebo aby poskytol zadosťučinenie.

12. Podnikanie zahraničných osôb

Zahraničné osoby môžu na území SR podnikat' za rovnakých podmienok a v rovnakom rozsahu ako slovenské osoby, pokiaľ zo zákona nevyplýva niečo iné. Zahraničná osoba podľa Obchodného zákonníka je FO, ktorá má bydlisko mimo územia SR, alebo PO, ktorá má sídlo mimo územia SR. Zahr. osoba získa oprávnenie podnikat' v SR až odo dňa zápisu do Obchodného registra. Vzťahujú sa na ňu slovenské obch. predpisy. Zah. Osoba musí ustanoviť zodpovedného zástupcu. Po splnení podmienok bude jej vydaný živnostenský list alebo koncesná listina pred zápisom do Ob. registra.

Zahr. osoby môžu: mať majetkovú účasť v slovenských PO, môžu sa podieľať na založení slovenskej PO, byť spoločník alebo člen založenej slov. PO, založiť slovenskú PO.

